

Information om kontaktpunkten för tjänster på den inre marknaden och meddelande om upphörande av blankettjänst

Sammanfattning

EU-kommissionen har inlett ett överträdelseärende gentemot Sverige som innebär att vi inte uppfyller kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet) vad avser den nationella kontaktpunktens funktion. Kommissionen understryker vikten av att kunna fullgöra ett tillståndsärende enkelt, på distans och på elektronisk väg. Som en del av den svenska åtgärdsplanen för att åtgärda identifierade brister har en översyn av informationen och tjänsterna på [verksam.se](https://www.verksam.se) inletts. Åtgärderna innebär bland annat att befintlig blankettjänst upphör till förmån för utveckling av mer digitala lösningar. Såväl kommuner som länsstyrelser och centrala statliga myndigheter är berörda.

Om tjänstedirektivet

Tjänstedirektivet syftar till att undanröja hinder på den inre marknaden för gränsöverskridande tjänsteverksamhet, både vad avser etablering och tillfälligt tillhandahållande av tjänster, samt att säkerställa en hög kvalitet på tjänsteverksamheten. EU:s medlemsstater får inte ställa krav som är diskriminerande på tjänsteutövning med hänsyn till t.ex. nationalitet eller bosättningsort och ska se till att kraven är proportionerliga och nödvändiga med hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet, folkhälsa och skydd av miljön. Direktivet föreskriver om nationella kontaktpunkter som ska informera företag och företagare om gällande krav för tjänsteutövning i de olika medlemsstaterna samt förenkla förfaranden, särskilt tillståndsförfaranden. Särskilt fokus ligger på att detta ska kunna ske elektroniskt och på distans. Tjänstedirektivet är genomfört i Sverige genom lagen (2009:179) och förordningen (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden.

Krav på kontaktpunkten och behöriga myndigheter

Enligt förordning (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden ska Tillväxtverket tillhandahålla elektronisk information på svenska och i lämplig utsträckning även på engelska till tjänsteleverantörer och tjänstemottagare vid den gemensamma kontaktpunkten avseende:

1. generell information om de tillståndskrav och andra formella krav på tillstånd som gäller för att få tillträde till och utöva tjänsteverksamhet i Sverige,
2. direktlänkar till specifik information hos de behöriga myndigheterna,

3. kontaktuppgifter till de behöriga myndigheterna,
4. uppgifter om hur och på vilka villkor man kan få tillgång till uppgifter ur offentliga register och databaser som rör tjänsteleverantörer och tjänster,
5. vilka möjligheter till rättslig prövning som i allmänhet står till förfogande om en tvist skulle uppstå,
6. kontaktuppgifter till andra sammanslutningar och organisationer än de behöriga myndigheterna där tjänsteleverantören eller tjänstemottagaren kan få praktisk hjälp,
7. kontaktuppgifter till servicefunktionen och uppgifter om hur ytterligare information till tjänstemottagare fås vid Kommerskollegium och Konsumentverket,
8. annan information som är av särskild betydelse för att bedriva tjänsteverksamhet i Sverige, och
9. gällande datalokaliseringskrav (nytt från den 29 maj 2019)

Tillväxtverket, Kommerskollegium och Konsumentverket ansvarar för olika delar av kontaktpunkten för tjänster. Den huvudsakliga kontaktpunkten utgörs av verksam.se¹. Tillväxtverket ansvarar för att publicera informationen på verksam.se samt att tillhandahålla en förmedlingsfunktion till behöriga myndigheter. De behöriga myndigheterna (kommuner, länsstyrelser och centrala statliga myndigheter) ansvarar för att lämna informationen till Tillväxtverket. Informationen ska i lämplig utsträckning vara tillgänglig även på engelska. Informationen skickas till kontaktpunkten@tillvaxtverket.se.

Vilka tillståndsförfaranden omfattas?

Det finns ingen uttömmande förteckning över vilka tillstånds/anmälningförfaranden som faller under lagstiftningen om tjänster på den inre marknaden, men det har hittills identifierats ett drygt 80-tal ansöknings/anmälningförfaranden, <https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/webbtjanster/webbtjanster/2016-06-24-den-svenska-kontaktpunkten/fragor-och-svar-om-kontaktpunkten.html>. Verksamheter som är undantagna från tjänstedirektivets krav är t.ex. finansiella tjänster, elektroniska kommunikationstjänster, audiovisuella tjänster, tjänster på transportområdet, hälso- och sjukvårdstjänster, spelverksamhet och skatteområdet.

Information om krav, kontaktuppgifter, länkar till blanketter, e-tjänster m.m. finns, tillsammans med andra uppgiftskrav, i ett särskilt register, www.uppgiftskrav.se, där Tillväxtverket och behöriga myndigheter kan logga in och lägga in uppgiftskrav som sedan publiceras på verksam.se, <https://www.verksam.se/lamna-uppgifter-och-sok-tillstand>. För tillstånd under tjänstedirektivet är det i dagsläget endast Tillväxtverket som lägger in och publicerar uppgifter efter information från behöriga myndigheter.

Förmedlingsfunktionen

Till registret är kopplat en förmedlings- och meddelandefunktion inom vilken tjänstemottagare och behöriga myndigheter kan kommunicera direkt i ett ansökningsärende. Detta görs via särskild inloggning från behöriga myndigheter. Behöriga myndigheter ska tillhandahålla elektroniska formulär eller andra elektroniska funktioner som kan kopplas till förmedlingsfunktionen.

---

¹ Verksam.se är en företagsportal som omfattar mycket mer information och många fler tjänster än de som följer av tjänstedirektivet. Den omfattar information om vad företag behöver för att starta, driva och utveckla sitt företag, t.ex. checklistor, filmer och e-tjänster generellt och per sektor.

Flertalet ansökningar om tillstånd under tjänstedirektivet ska ske till statliga centrala myndigheter. Ett 30-tal ska emellertid ske till länsstyrelser eller kommunala myndigheter. Vid tidpunkten för direktivets genomförande var e-tjänster ganska ovanligt. Mot bakgrund av att det saknas en fungerande svensk lösning för gränsöverskridande e-legitimering för användare som saknar svenskt person- eller samordningsnummer samt önskemål om enhetlighet och stöd i den engelska utformningen har Tillväxtverket tillhandahållit en blankettjänst som kan användas av en tjänsteleverantör för ärenden med kommuner och länsstyrelser via kontaktpunkten.

Upphörande av blankettjänst

Blanketterna är idag emellertid inte tillgänglighetsanpassade och uppfyller inte dagens krav på tillgänglighet. Flera myndigheter har för flertalet tillstånd utformat egna blanketter eller e-tjänster och Tillväxtverkets tjänst används i mycket liten utsträckning. Den upplevs inte som användarvänlig och kostnaden för tillhandahållandet av tjänsten, vilket inkluderar kontinuerlig uppdatering av blanketterna efter författningsändringar m.m., är inte försumbar. Mot denna bakgrund har Tillväxtverket beslutat att successivt upphöra med tjänsten. Från och med den 1 oktober kommer Tillväxtverket inte uppdatera befintliga blanketter till följd av författningsändringar och uppmanar därför behöriga myndigheter att säkerställa att man har uppdaterade blanketter eller e-tjänster om aktuellt tillstånd på sina respektive ansvarsområden, på svenska och på engelska samt att Tillväxtverket är informerat (kontaktpunkten@tillvaxtverket.se). Tillväxtverkets blanketter kommer att finnas tillgängliga på sidan <https://www.verksam.se/om-verksam/om-verksam.se/kontaktpunkt-for-tjanster/blanketter> och kan laddas ner av behöriga myndigheter t o m den 31 december 2019. Blanketterna kan utgöra ett stöd i utformningen av egna blanketter eller e-tjänster på svenska och engelska.

Överträdelseärende från EU-kommissionen

I det överträdelseärende mot Sverige (och andra medlemsstater) EU-kommissionen inlett med anledning av brister i kontaktpunkten understryks vikten av att kunna fullgöra ett tillståndsärende enkelt, på distans och på elektronisk väg. Som en del av den svenska åtgärdsplanen för att åtgärda identifierade brister har en översyn av informationen och tjänsterna på verksamt.se inletts. Regeringskansliet har uppmanat de statliga behöriga myndigheterna att granska de förfaranden som faller under deras ansvarsområden. För att uppmantra användandet av e-tjänster har det allmänna rådet i Tillväxtverkets föreskrifter om kontaktpunkten om att behöriga myndigheter ska skicka in ansökningsformulär i pdf-format tagits bort.

Serverat - digitala lösningar för kommunala tillstånd

Tillväxtverket vill också uppmärksamma på möjligheten att ansluta sig till de tjänster som utformas inom ramen för programmet "Serverat". "Serverat" bidrar till att i högre utsträckning kunna uppfylla kraven och syftet med kontaktpunkterna. Inom Serverat utvecklas digitala lösningar som gör det enklare att starta och driva företag i branscher som kräver många tillstånd och uppgiftslämnande till kommunala och statliga myndigheter. Först ut är restaurang- och besöksnäringen. Programmet omfattar en metodik för förenklingsarbete som leder till samsyn och minskning av information för kommunala tillståndsförfaranden, inklusive utarbetande av standarder och specifikationer för e-tjänster. Genom frågor som företagaren får besvara skapas på verksamt.se en checklista som är anpassad efter de specifika förutsättningarna och visar vilka statliga och kommunala tillstånd som behövs. Företagaren kan sedan kopplas vidare till e-tjänster hos berörda statliga myndigheter samt de kommuner som är anslutna. Genom kopplingen till den sammansatta

bastjänsten för grundläggande uppgifter kan e-tjänsterna återanvända och förifylla vissa grundläggande uppgifter om företaget som redan finns hos Bolagsverket, Skatteverket och Statistiska centralbyrån. På sikt ska även företagaren kunna få status och återkoppling för sina ärenden på verksamt.se.

Serverat erbjuder idag e-tjänstespecifikationer för följande tillståndsförfaranden:

- stadigvarande serveringstillstånd
- ansökan om försäljning av tobak
- anmälan om försäljning av e-cigaretter och påfyllnadsbehållare
- anmälan om servering och försäljning av folköl samt
- anmälan om registrering av livsmedelsanläggning.
-

Övriga serveringstillstånd, såsom tillfälliga serveringstillstånd och tillstånd för catering, är under utveckling. Tillväxtverket arbetar för att alla anmälnings- och tillståndsförfaranden som faller under tjänstedirektivet på sikt ska omfattas av Serverat. För att klara detta behöver vi hjälp från såväl kommuner som sektorsmyndigheter att driva arbetet för digitala processer inom respektive verksamhetsområde. Tillväxtverkets erfarenhet hittills är att det krävs samordnade insatser från sektorsmyndigheter och kommuner i detta utvecklingsarbete. Tillväxtverket ser vidare ett behov av ökad styrning och finansiering från regeringen för att vi tillsammans ska kunna driva detta arbete framåt snabbare och mer effektivt.

Kommuner som vill bidra till utvecklingsarbetet inom Serverat får gärna kontakta oss via serverat@tillvaxtverket.se.

Samråd mellan kommuner och sektorsmyndigheter

I de fall en kommun väljer att inte ansluta sig till Serverats befintliga lösningar eller då tjänsterna inte omfattas av Serverat och för att underlätta arbetet och åstadkomma en större enhetlighet i kommunerna rekommenderar Tillväxtverket nära dialoger mellan kommuner och de centrala statliga myndigheterna i utformning av ansökningstjänster för de olika kommunala anmälnings- och tillståndsförfarandena.

Gränsöverskridande e-legitimering och en gemensam digital ingång

Ett av problemen med gränsöverskridande myndighetsärenden är svårigheter med e-legitimering. Förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden (eIDAS-förordningen) syftar till att underlätta för medborgare och företag att utföra sina ärenden elektroniskt i alla EU-länder. Förordningen, som började tillämpas i sin helhet 2018, innebär att alla länders anmälda utländska e-legitimationer ska tillåtas i de svenska offentliga e-tjänsterna, givet att de är anmälda enligt eIDAS-reglerna och når rätt tillitsnivå. Svenska myndigheter måste erkänna inloggning med utländska e-legitimationer i de e-tjänster de har och där man loggar in med en e-legitimation. På inloggningssidan i anslutning till e-tjänsten måste det då finnas möjlighet att välja "Foreign e-id" som inloggningalternativ. För att kunna ta emot trafik från utländska e-legitimationer krävs också att varje enskild kommun, länsstyrelse eller sektorsmyndighet har anslutit sig till Sweden Connect, vilket är samlingsnamnet för den nationella eIDAS-noden och det aktörsregister som Sverige upprättat och som administreras av Myndigheten för digital förvaltning, DIGG. I praktiken kommer det att innebära att många e-tjänster inte går att använda eftersom många svenska e-tjänster är byggda för att användarna ska ha ett svenskt personnummer, vilket inga utländska e-legitimationer har. Detta innebär att man endast kan få begränsade rättigheter hos den svenska e-tjänsten. Det finns dock en möjlighet att använda s.k. samordningsnummer i digitala tjänster. Syftet med samordningsnummer är att

myndigheter och andra samhällsfunktioner ska kunna identifiera personer även om de inte är folkbokförda i Sverige.

Ett annat pågående utvecklingsprojekt för förordning (EU) 2018/1724 om inrättande av en gemensam digital ingång (Singel Digital Gateway, SDG, på engelska) för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster som trädde ikraft i december 2018. Den gemensamma digitala ingången kommer att ha ett gemensamt användargränssnitt som är integrerat i portalen Ditt Europa och kommer att omfatta en mängd olika informationsområden och förfaranden, inklusive sådana som följer av tjänstedirektivet. eIDAS och SDG ställer således krav på samtliga offentliga aktörer att kunna hantera digitala ärendeflöden och att kunna hantera e-legitimationer från andra EU-länder.

Frågor

Läs gärna mer om tjänstedirektivet och kontaktpunkten på Kommerskollegiums webbplats, <https://www.kommers.se/verksamhetsomraden/EUs-inre-marknad/For-myndigheter-och-kommuner/Tjanstedirektivet/>.

Frågor och svar om kontaktpunkten finns på Tillväxtverkets webbplats, <https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/webbtjanster/webbtjanster/2016-06-24-den-svenska-kontaktpunkten/fragor-och-svar-om-kontaktpunkten.html>.

Skicka gärna övriga frågor om detta utskick till kontaktpunkten@tillvaxtverket.se.